

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ,
МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ**

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**Робоча програма
навчальної дисципліни
"СТАТИСТИЧНИЙ АНАЛІЗ СТРУКТУРИ
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ЯВИЩ
ТА ПРОЦЕСІВ"**

**для студентів спеціальності 8.03050601
"Прикладна статистика"
денної форми навчання**

Харків. Вид. ХНЕУ, 2012

Затверджено на засіданні кафедри статистики та економічного прогнозування.

Протокол № 1 від 25.08.2011 р.

Укладачі: Раєвнєва О. В.

Гольцяєва Л. А.

P58 Робоча програма навчальної дисципліни "Статистичний аналіз структури соціально-економічних явищ та процесів" для студентів спеціальності 8.03050601 "Прикладна статистика" денної форми навчання / укл. Раєвнєва О. В., Гольцяєва Л. А. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2012. – 36 с. (Укр. мов.)

Подано тематичний план навчальної дисципліни та її зміст за модулями й темами, наведено плани лекцій, практичних занять, завдання щодо закріплення знань та самостійну роботу, систему оцінювання знань студентів.

Рекомендовано для студентів спеціальності 8.03050601 "Прикладна статистика" денної форми навчання.

Вступ

Одним із проявів трансформаційних процесів сучасної економіки є структурні зміни, які відбуваються на різних рівнях державного управління та в організаціях різних форм власності. Тому досить важливим є об'єктивне відображення інформації про структурні зрушення. Це можливо тільки за допомогою якісного поглибленого статистичного аналізу структури. Тому інформація, яка адекватно відображає структурні явища та аналіз процесів є досить затребуваною серед осіб, приймаючих рішення для синтезування ефективних управлінських рішень.

Сучасна економічна система України представлена полієрархічною структурою, для якої притаманна комбінація вертикальних та горизонтальних зв'язків. За останні роки спостерігається збільшення кількості самостійних та незалежних систем з вертикальними ієрархічними структурами. Тому їх об'єктивне відображення з ціллю управління даними процесами є актуальним та необхідним на сьогодні.

Саме за допомогою структурного статистичного аналізу можливо різносторонньо дослідити різноманітні структурні зрушення та структурні відмінності, що виникають за рахунок високого рівня мінливості та невизначеності ринкового середовища України.

Статистичний аналіз структури соціально-економічних явищ та процесів – наука, яка вивчає структурні зміни в економіці за допомогою різноманітних кількісних індикаторів.

Метою дисципліни "Статистичний аналіз структури соціально-економічних явищ та процесів" є формування у студентів теоретичної й практичної бази статистичного аналізу різноманітних видів структур за допомогою інтерпретації структурних зрушень та структурних відмінностей явищ та процесів.

Об'єктом дисципліни є соціально-економічні явища та процеси різного рівня народногосподарського управління.

Предметом дисципліни є загально статистичні методи аналізу та оцінки структурних зрушень та структурних відмінностей соціально-економічних явищ та процесів.

Завдання вивчення навчальної дисципліни:

- формування у студентів уявлень про наявність структури процесу або явища;

- придбання навичок статистичного аналізу структури явища або процесу відповідно до її виду;
- формування професійних компетенцій, необхідних для аналізу відмінностей структур соціально-економічних явищ і процесів на різних рівнях ієрархії;
- формування професійних компетенцій щодо розробки комплексу ефективних управлінських рішень на підставі використання статистичних методів аналізу структурних характеристик економічних та соціальних явищ.

Методологія і методика, що використовується в дисципліні, базується на роботах вітчизняних і закордонних вчених з питань економічної теорії, загальної та економічної статистики, системного аналізу соціально-економічних процесів, статистики ринків та послуг, соціальної та демографічної статистики.

Структура програми навчальної дисципліни подана в табл. 1.

Таблиця 1

Структура програми навчальної дисципліни

Начальна дисципліна підготовки магістрів	Галузь знань, спеціальність освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів відповідних ECTS – 5, у тому числі: змістовних модулів 2, самостійна робота	Галузь знань: 0305 "Економіка і підприємництво"	Нормативна. Рік підготовки: 5 (1). Семестр: 10 (2)
Кількість годин: усього – 180 години; за змістовними модулями: модуль 1 – 90 години; модуль 2 – 90 години; самостійна робота	Шифр та назва спеціальності: 8.03050601 "Прикладна статистика"	Лекції: кількість годин – 30. Практичні: кількість годин – 15. Самостійна робота – 135 година
Кількість тижнів викладання навчальної дисципліни – 15. Кількість годин на тиждень – 3	Освітньо-кваліфікаційний рівень: магістр	Форма контролю: екзамен

1. Кваліфікаційні вимоги до студентів

До вивчення даної навчальної дисципліни студент приступає, прослухавши базові дисципліни економічного та математичного циклу, зокрема, такі як "Математика для економістів", "Політекономія", "Мікроекономіка", "Статистика", "Макроекономіка", "Економічна статистика", "Системний аналіз соціально-економічних процесів", "Статистика ринків та послуг", "Соціальна статистика" та "Демографічна статистика".

У процесі навчання студенти отримують необхідні знання під час проведення лекційних занять, а також виконуючи практичні завдання. Велике значення в процесі вивчення й закріплення знань має самостійна та індивідуальна робота студентів. Усі ці види занять розроблені відповідно до положень кредитно-модульної системи організації навчального процесу.

У процесі вивчення дисципліни студент повинен **знати**:
методи статистичного аналізу одновимірної структури;
методи статистичного аналізу багатовимірної структури;
методи статистичного аналізу балансової структури;
застосування індексного методу в структурно-динамічному аналізі;
застосування рангових показників для аналізу різних структур.

вміти:

аналізувати структуру соціально-економічних явищ та процесів;
визначати структурні відмінності декількох процесів;
аналізувати структурні зрушення в соціально-економічних явищах та процесах;

проводити оцінку міри суттєвості відмінностей двох структур;
досліджувати територіальні структурні відмінності в економіці;
визначати умови використання методики просторового та моментного аналізів при аналітичних дослідженнях структури;
застосовувати існуючі методи аналізу залежно від виду економічної структури.

Знання та вміння, отриманні в процесі навчання, формують наступні професійні компетенції (табл. 2).

**Компетенції, які повинен здобути студент, що вивчає навчальну
дисципліну "Статистичний аналіз структури
соціально-економічних явищ та процесів"**

Компетенції фахівця	Зміст компетенції	Вміння фахівця освітньо-кваліфікаційного рівня "магістр"
1	2	3
1. Контрольна	1.1. Контролювання структурних зрушень соціально-економічних явищ та процесів	1.1.1. На основі проведеного аналізу контролювати зміни в структурі підприємства. 1.1.2. Розробляти алгоритм контролю структурних зрушень соціально-економічних явищ та процесів. 1.1.3. Передбачати наслідки структурних змін соціально-економічних явищ та процесів
2. Аналітична	2.1. Здатність щодо проведення статистичного аналізу різноманітних економічних процесів	2.1.1. Визначати та вибирати існуючі методи, для аналізу соціально-економічних явищ та процесів. 2.1.2. Виявляти структурні закономірності розвитку економічних процесів в економіці регіону. 2.1.3. Адаптувати та супроводжувати прийняття ефективних управлінських рішень на основі аналізу структури соціально-економічних явищ та процесів. 2.1.4. Складати ґрунтовні аналітичні огляди, інформаційні записки за результатами статистичного аналізу структури економічних процесів та явищ відповідно до потреб зацікавлених підприємств та організацій
3. Організаційно - методологічна	3.1. Організація статистично - інформаційної бази для дослідження економічних процесів з метою прийняття зважених управлінських рішень	3.1.1. Організувати детальний аналіз структури існуючих соціально-економічних явищ та процесів. 3.1.2. Застосовувати різноманітні методики аналізу структури економічного явища або процесу в залежності від її виду. 3.1.3. Організовувати проведення аналізу структурних взаємозв'язків економічних процесів. 3.1.4. Визначати потреби сучасних підприємств, використовуючи індивідуальний підхід, розробляти і впроваджувати комплексні сучасні методи оцінки структури економічних суб'єктів

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Тематичний план дисципліни наведено в табл. 3.

Таблиця 3

Структура залікового кредиту навчальної дисципліни

Тема	лекції	практичні (семінарські) заняття	самостійну роботу
Модуль 1. Методи статистичної оцінки та аналізу структури статистичних даних			
Тема 1. Проведення статистичного аналізу простої та багатовимірної структури	4	2	14
Тема 2. Методи статистичного аналізу балансової структури	6	2	21
Тема 3. Статистичний аналіз структурних зрушень процесу в динаміці	6	2	21
Контрольна модульна робота	2		10
Модуль 2. Методи оцінки та аналізу декількох структур			
Тема 4. Структурні відмінності в соціальній сфері	4	2	14
Тема 5. Територіальні структурні відмінності в економіці	2	2	7
Тема 6. Проведення статистичного аналізу за допомогою рангових показників зміни структури	2	2	7
Тема 7. Проведення порівняльного аналізу декількох структур	2	3	7
Контрольна модульна робота	2		34
Усього годин	30	15	135

З початку вивчення дисципліни студент має бути ознайомлений як з робочою програмою дисципліни і формами організації навчання, так і зі структурою, змістом та обсягом кожного з її навчальних модулів, а також з усіма видами контролю й методикою оцінювання навчальної роботи.

Навчальний процес згідно з робочою програмою навчальної дисципліни "Статистичний аналіз структури соціально-економічних явищ та процесів" здійснюється у таких формах: лекційні заняття, практичні заняття, самостійна робота студентів; контрольні заходи.

Вивчення студентом навчальної дисципліни відбувається шляхом послідовного і ґрунтовного опрацювання навчальних модулів.

3. Зміст навчальної дисципліни за модулями та темами

Модуль 1. Методи статистичної оцінки та аналізу структури статистичних даних

Тема 1. Проведення статистичного аналізу простої та багатовимірної структури

Визначення статистичного аналізу як науки, її об'єкта, предмета та завдання. Визначення структури та структурного показника. Методи визначення показників простої структури. Визначення багатовимірної структури. Методи розрахунку багатовимірної структури з пересічними ознаками. Аналітичні характеристики структури. Застосування коефіцієнтів Лоренца та Джині.

Тема 2. Методи статистичного аналізу балансової структури

Форми звітності. Поняття балансу. Актив та пасив балансу. Основні рівняння бухгалтерського балансу. Застосування коефіцієнтів автономії, маневреності, покриття, абсолютної ліквідності та концентрації власного капіталу для визначення структурних співвідношень бухгалтерського балансу.

Визначення та межі показників оцінки стану основних засобів, показників оцінки фінансового стану підприємства, показників ліквідності, показники фінансової стійкості та показників рентабельності.

Застосування методу математичних перетворень, методу розширення та математичних методів оптимального планування для передбачення основних показників балансової структури.

Тема 3. Статистичний аналіз структурних зрушень процесу в динаміці

Розрахунок та застосування на практиці індивідуальних показників абсолютних та відносних структурних зрушень зі змінною та постійною базою порівняння.

Значення індексного методу в структурно-динамічному аналізі. Способи розрахунку індексу структурних зрушень.

Лінійний та середній квадратичний коефіцієнти абсолютних та відносних структурних зрушень зі змінною та постійною базою порівняння. Інтерпретація значень показників структурних зрушень.

Модуль 2. Методи оцінки та аналізу декількох структур

Тема 4. Структурні відмінності в соціальній сфері

Узагальнюючі показники структурних відмінностей: індекс Салаї, індекс Гатєва. Оцінка міри суттєвості відмінностей двох структур соціально-економічних процесів. Відмінності структур соціально-економічних процесів в динаміці за допомогою інтегральних показників.

Тема 5. Територіальні структурні відмінності в економіці

Наслідки територіальних структурних зрушень для промисловості, сільського господарства та інших галузей сучасної економіки. Визначення та застосування на практиці критерію J_R . Шкала оцінки мір суттєвості відмінностей структур за критерієм J_R . Визначення відмінностей двох територіальних структур за один період та в динаміці. Визначення відмінності територіальної структури від порівняної.

Тема 6. Проведення статистичного аналізу за допомогою рангових показників зміни структури

Шляхи оцінювання відносної важливості факторів. Поняття рангу, стандартизованого рангу. Процедура ранжування, її основні етапи. Приклади проведення експертних оцінок. Розрахунок коефіцієнта рангової кореляції Спірмена для проведення порівняльного аналізу двох структур. Застосування даного методу в галузях при аналізі сучасних структур економіки.

Тема 7. Проведення порівняльного аналізу декількох структур Коефіцієнт нерівномірності розподілу

Поняття рівномірності та нерівномірності процесів. Особливості аналізу нерівномірності доходів, поставок, затрат. Застосування коефіцієнтів локалізації, концентрації, нерівномірності розподілу в аналізі нерівномірності структур. Проведення порівняльного аналізу галузевих структур.

4. Плани лекцій

Модуль 1. Методи статистичної оцінки та аналізу структури статистичних даних

Тема 1. Проведення статистичного аналізу простої та багатовимірної структури

- 1.1. Основні поняття статистичного аналізу структури.
- 1.2. Класифікація структур.
- 1.3. Способи визначення показників одновимірної структури.
- 1.4. Багатовимірна структура з пересічними ознаками.
- 1.5. Порівняльний аналіз структурних показників за різними ознаками.

Література: основна [1; 4]; додаткова [7].

Тема 2. Методи статистичного аналізу балансової структури

- 2.1. Основні форми звітності українських підприємств.
- 2.2. Структура бухгалтерського балансу.
- 2.3. Перелік показників експрес-аналізу балансової структури.
- 2.4. Показники, що використовуються для поглибленого аналізу бухгалтерського балансу.
- 2.5. Методи прогнозування на основі балансової структури.

Література: основна [4; 5]; додаткова [14].

Тема 3. Статистичний аналіз структурних зрушень процесу в динаміці

- 3.1. Індивідуальні показники структури.
- 3.2. Індекси структурних зрушень.
- 3.3. Абсолютні показники структурних зрушень.
- 3.4. Відносні коефіцієнти структурних зрушень.

Література: основна [2; 4]; додаткова [8, 15].

Тема 4. Структурні відмінності в соціальній сфері

- 4.1. Особливості соціальної структури.
- 4.2. Використання індексу Салаї для визначення структурних відмінностей в соціальній сфері.

4.3. Аналіз структурних відмінностей за допомогою індексу Гатєва.

Література: основна [4]; додаткова [15].

Тема 5. Територіальні структурні відмінності в економіці

5.1. Вплив зміни територіальної структури на всі галузі сучасної економіки.

5.2. Показники структурних відмінностей.

5.3. Особливості проведення аналітичних досліджень структур в регіональному та державному розрізі.

Література: основна [3; 4]; додаткова [13].

Модуль 2. Методи оцінки та аналізу декількох структур

Тема 6. Проведення статистичного аналізу за допомогою рангових показників зміни структури

6.1. Види вагових характеристик коефіцієнтів.

6.2. Етапи процедури ранжування при аналізі структури.

6.3. Розрахунок коефіцієнта рангової кореляції Спірмена.

Література: основна [4; 6]; додаткова [8; 14].

Тема 7. Проведення порівняльного аналізу декількох структур

7.1. Рівномірність та нерівномірність процесів.

7.2. Методи оцінки нерівномірності розподілу декількох структур.

7.3. Особливості оцінки нерівномірності розподілу галузевих структур .

Література: основна [2; 4]; додаткова [7].

5. Плани практичних занять

За кожною темою викладач проводить заняття, яке містить практичну частину.

Практичне заняття – форма навчального заняття, при якій викладач організує детальний розгляд студентами окремих теоретичних положень навчальної дисципліни та формує вміння та навички їх практичного застосування шляхом індивідуального виконання студентом відповідно сформульованих завдань.

Проведення практичного заняття ґрунтується на попередньому підготовленому методичному матеріалі – тестах для виявлення ступеня оволодіння студентами необхідними теоретичними положеннями, наборі завдань різної складності для розв'язання їх студентами на занятті.

Практичне заняття включає проведення попереднього контролю знань, вмінь і навичок студентів, постановку загальної проблеми викладачем та її обговорення за участю студентів, розв'язування завдань з їх обговоренням, розв'язування контрольних завдань, їх перевірку, оцінювання.

Оцінки, отримані студентом за окремі практичні заняття, враховуються при виставленні поточної модульної (практичний модульний контроль) оцінки з даної навчальної дисципліни.

Таблиця 4

**Перелік тем практичних занять навчальної дисципліни
"Статистичний аналіз структури соціально-економічних явищ та процесів"**

Теми практичних занять	Кількість годин	Література
1	2	3
Модуль 1. Методи статистичної оцінки та аналізу структури статистичних даних		
Тема 1. Способи побудови простої та багатовимірної структури	2	основна [1; 4]; додаткова [10]; ресурси мережі Інтернет [16 – 23]
Тема 2. Визначення показників балансової структури	2	основна [2]; додаткова [10; 12]; ресурси мережі Інтернет [16 – 23]
Тема 3. Семінарське заняття на тему "Особливості статистичного аналізу балансової структури". 1. Зміст і форма балансу українських промислових підприємств. 2. Законодавча база та звітність підприємств. 3. Показники балансової структури для підприємств промисловості та їх межі	2	основна [4; 5]; додаткова [9; 11]; ресурси мережі Інтернет [16 – 23]
Модуль 2. Методи оцінки та аналізу декількох структур		
Тема 4. Проведення структурно-динамічного аналізу. Розрахунок індивідуальних показників структури та індексів структурних зрушень	2	основна [4; 6]; додаткова [12]; ресурси мережі Інтернет [16 – 23]

Закінчення табл. 4

1	2	3
Тема 5. Розрахунок абсолютних та відносних коефіцієнтів структурних зрушень в соціальній сфері	2	основна [3; 4]; додаткова [11]; ресурси мережі Інтернет [16 – 23]
Тема 6. Визначення показників структурних відмінностей	2	основна [1; 6]; додаткова [10]; ресурси мережі Інтернет [16 – 23]
Тема 7. Визначення рангових показників зміни структури та коефіцієнта нерівномірності розподілу	3	основна [4; 5], додаткова [9], ресурси мережі Інтернет [16 – 23]
Усього годин	15	

6. Самостійна робота студентів

Необхідним елементом успішного засвоєння навчального матеріалу дисципліни є самостійна робота студентів з вітчизняною та зарубіжною спеціальною економічною літературою і методичними матеріалами.

Основні види самостійної роботи, які запропоновані студентам:

1. Вивчення лекційного матеріалу.
2. Робота з вивчення рекомендованої літератури.
3. Вивчення основних термінів та понять за темами дисципліни.
4. Пошук даних для практичних занять.
5. Розв'язання завдань, ідентичних тим, що виконуються на практичних заняттях.
6. Виконання індивідуальної роботи.
7. Підготовка до тестування.
8. Контрольна перевірка кожним студентом особистих знань за запитаннями для самодіагностики.

Зразок виконання індивідуальної роботи

Підготовка індивідуальної роботи передбачає: систематизацію, закріплення, розширення теоретичних і практичних знань з дисципліни та застосування їх при вирішенні конкретних ситуацій; розвиток навичок самостійної роботи й оволодіння методикою дослідження та експерименту.

Індивідуальна робота виконується самостійно при консультуванні з викладачем протягом вивчення дисципліни відповідно до графіка навчального процесу.

У процесі виконання індивідуальної роботи разом з теоретичними знаннями і практичними навичками за фахом студент має навчитися вирішувати наукові актуальні задачі.

За умов, що навчальна дисципліна викладається студентам спеціалізації "Прикладна статистика" наукового спрямування, індивідуальне робота може бути виконана відповідно до напряму науково-дослідницької роботи студента в рамках теми: "Порівняльний аналіз структур економічних явищ або процесів".

Мета роботи – закріплення теоретичного та практичного матеріалу дисципліни "Статистичний аналіз структури соціально-економічних явищ та процесів", отримання необхідних навичок аналізу структури даних за допомогою статистичних методів.

Об'єктом дослідження є складні, великі, структуровані економічні та соціальні процеси.

Стиль викладання роботи – аналітично-дослідницький.

Структура роботи:

1. *Титульна сторінка* повинна містити назву університету; назву кафедри; назву навчальної дисципліни; тему роботи із вказівкою бази дослідження; прізвище, ініціали студента, курс, номер академічної групи; дату подання роботи викладачеві на перевірку (день, місяць, рік).

2. *Зміст* повинен відтворювати назви розділів, параграфів тощо, які розкривають тему роботи, із зазначенням номерів сторінок, на яких вони розміщені.

3. У "*Вступі*" студент повинен розкрити мету роботи, завдання, що необхідно вирішити для досягнення поставленої мети.

4. *Основна частина* складається з 2 частин:

1) аналіз предметної галузі дослідження. Студент повинен описати структуру соціально-економічної системи чи процесу, визначити її вид;

2) проведення статистичного аналізу структури. Студент повинен проаналізувати всі структурні зміни, декількома існуючими методами. Порівняти декілька структур.

5. *Висновки* містять перелік практичних результатів, що були одержані в роботі, а також висновки щодо практичного їх використання.

6. *Список літератури*. У кінці роботи надається повний список використаних джерел, який необхідно скласти в певному порядку

(законодавчі та нормативні акти, статистичні довідники, загальна та спеціальна література за алфавітом). Відомості про джерела, які включені до списку, необхідно давати згідно до вимог державного стандарту з обов'язковим наведенням праць.

Завдання має бути виконано й подано викладачу не пізніше зазначеної в навчальному плані дати.

Підготовка якісного індивідуального завдання є обов'язковою умовою отримання студентом позитивної підсумкової оцінки з даної навчальної дисципліни.

Перелік питань для самостійного опрацювання подано в табл. 5.

Таблиця 5

Перелік питань для самостійного опрацювання

Назва теми	Питання для самостійного опрацювання за темами	Література
1	2	3
Модуль 1. Методи статистичної оцінки та аналізу структури статистичних даних		
Тема 1. Проведення статистичного аналізу простої та багатовимірної структури	1. Використання показників спеціалізації та монополізації при аналізі багатовимірних структур	основна [1; 5]; додаткова [15]
Тема 2. Методи статистичного аналізу балансової структури	1. Методи передбачення банкрутства на підставі балансової структури	основна [6]; додаткова [8]
Тема 3. Статистичний аналіз структурних зрушень процесу в динаміці	1. Методи синергетики в аналізі структурних зрушень	основна [3]; додаткова [15]
Модуль 2. Методи оцінки та аналізу декількох структур		
Тема 4. Структурні відмінності в соціальній сфері	1. Визначення структурних зрушень за допомогою індексу Пааше та індексу Ласпейреса	основна [9]; додаткова [7; 14]
Тема 5. Територіальні структурні відмінності в економіці	1. Основні принципи виділення елементів при аналізі територіальному структур	основна [1]; додаткова [14]
Тема 6. Проведення статистичного аналізу за допомогою рангових показників зміни структури	1. Особливості застосування методів експертних оцінок в аналізі структурних змін	основна [2]; додаткова [9; 12]
Тема 7. Проведення порівняльного аналізу декількох структур	1. Визначення структури промислового підприємства. Аналіз нерівномірності структури промислового підприємства	основна [6]; додаткова [13]

7. Контрольні запитання для самодіагностики

1. Для чого потрібен статистичний аналіз структури соціально-економічних явищ та процесів?
2. Які структури сукупності існують в економіці?
3. У чому полягають особливості визначення структури з показниками, які приймають від'ємні значення?
4. У якому секторі економіки найчастіше зустрічаються структури з від'ємним сальдо?
5. Перерахуйте узагальнюючі показники балансової структури.
6. Назвіть статті бухгалтерського балансу підприємства?
7. Яка основна мета структурно-динамічного аналізу?
8. Які існують показники структурних зрушень?
9. Що дозволяє визначити індивідуальні показники структурних зрушень?
10. Коли в статистичному аналізі використовується індекс структурних зрушень?
11. Перерахуйте способи розрахунку індексу структурних зрушень.
12. Побудова яких показників структурних зрушень виконується за допомогою вагових коефіцієнтів?
13. У чому відмінності між лінійними та середньоквадратичними коефіцієнтами?
14. У чому особливість відносних показників структурних зрушень?
15. Для чого проводиться структурно-динамічний аналіз?
16. Які показники, що характеризують структурні відмінності притаманні соціальній сфері?
17. Який показник використовують найчастіше з метою характеристики відмінностей двох структур в економіці?
18. Перерахуйте переваги критерія J_R відносно інших показників відмінностей структур.
19. Що є основним при оцінці мір суттєвості відмінностей двох структур?
20. Для чого визначають коефіцієнт Спірмена?
21. Як розраховується індивідуальний показник абсолютних структурних зрушень зі змінною базою порівняння?
22. Перерахуйте види структур, які зустрічаються в економіці?
23. Наведіть формулу розрахунку індексу структурних зрушень.
24. За якою формулою можливо розрахувати структуру продажу?
25. Який вигляд має індекс структурних зрушень продажу?

26. Який вигляд має лінійний коефіцієнт абсолютних структурних зрушень зі змінною базою порівняння?

27. Який вигляд має лінійний коефіцієнт абсолютних структурних зрушень з постійною базою порівняння?

28. За якою формулою розраховується середньоквадратичний коефіцієнт абсолютних структурних зрушень з постійною базою порівняння?

29. Наведіть формулу індексу структурних зрушень.

30. Що таке ранг?

31. Наведіть формулу розрахунку індивідуального показника відносних структурних зрушень з постійною базою порівняння?

32. Наведіть формулу розрахунку індивідуального показника відносних структурних зрушень зі змінною базою порівняння?

33. За якою формулою розраховується індекс Салаї?

34. За якою формулою розраховується індекс Гатєва?

35. Які групи називають домінантними?

36. Які показники характеризують одночасно декілька структур?

37. Який вигляд має балансове рівняння?

38. Перерахуйте основні статті активу балансу.

39. Перерахуйте основні статті пасиву балансу.

40. Що показує коефіцієнт автономії?

41. Для чого розраховуються показники ліквідності?

42. Які існують територіальні індекси?

43. Основна суть індексів постійного та змінного складу.

44. За якою формулою розраховується коефіцієнт нерівномірності розподілу?

45. Наведіть приклади застосування показників структурних зрушень.

46. Наведіть формулу розрахунку коефіцієнта рангової кореляції Спірмена.

8. Індивідуально-консультативна робота

Індивідуально-консультативна робота здійснюється за графіком роботи у формі: індивідуальних занять, консультацій, перевірки виконання індивідуальних завдань, перевірки та захисту завдань, що винесені на поточний контроль тощо.

Формами організації індивідуально-консультативної роботи є:

а) за засвоєнням теоретичного матеріалу:

консультації: індивідуальні (запитання – відповідь) та групові (розгляд типових прикладів-ситуацій);

б) за засвоєнням практичного матеріалу: консультації індивідуальні і групові;

в) для комплексної оцінки засвоєння програмного матеріалу: індивідуальне здавання виконаних робіт.

9. Методики активізації процесу навчання

При викладанні навчальної дисципліни для активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів передбачено застосування таких навчальних технологій, як: проблемні лекції, семінари-дискусії презентації та банки візуального супроводження (табл. 6). Ці методи навчання від традиційних відрізняються не тільки методикою і технікою викладання, але і високою ефективністю навчального процесу, який виявляється у:

- високій мотивації студентів;
- закріпленні теоретичних знань на практиці;
- підвищенні самосвідомості студентів;
- виробленні здатності приймати самостійні рішення;
- виробленні здібності до колективних рішень;
- виробленні здібності до соціальної інтеграції;
- придбанні навичок вирішення конфліктів;
- розвитку здібності до компромісів.

Таблиця 6

Використання навчальних технологій для активізації процесу навчання

Методики активізації процесу навчання	Практичне застосування навчальних технологій
1	2
<p>Проблемні лекції направлено на розвиток логічного мислення студентів, коло питань теми обмежується двома-трьома ключовими моментами, використовується досвід закордонних навчальних закладів з роздачею студентам під час лекцій друкованого матеріалу та виділенням головних висновків з питань, що розглядаються.</p> <p>При читанні лекцій студентам даються питання для самостійного розмірковування, на які лектор відповідає сам, не чекаючи відповідей студентів</p>	<p>Проблемна лекція з питання "Методи прогнозування на основі балансової структури" (в межах теми 2).</p> <p>Проблемна лекція з питання "Особливості проведення аналітичних досліджень структур в регіональному та державному розрізі" (в межах теми 5). Проблемна лекція з питання "Особливості оцінки нерівномірності розподілу галузевих структур" (в межах теми 7)</p>

1	2
Семінари-дискусії – передбачають обмін думками і поглядами учасників семінару за темою, що розглядається	Семінари-дискусії розвивають мислення, допомагають формувати висновки й висловлювати їх, вчать оцінювати пропозиції інших людей, критично підходити до власних поглядів
Презентації – виступи перед аудиторією, що використовуються для представлення певних досягнень, результатів роботи групи, звіту про виконання індивідуальних завдань та семінарів	Презентація студентами звіту про виконання індивідуальної роботи
Банки візуального супроводження сприяють активізації творчого сприйняття змісту дисципліни за допомогою наочності	Слайди з основними схемами та таблицями

10. Система поточного та підсумкового контролю знань студентів

Система оцінювання знань, вмінь та навичок студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни "Статистичний аналіз структури соціально-економічних явищ та процесів" передбачають лекційні, практичні заняття, а також виконання самостійної роботи.

Контрольні заходи передбачають поточний і підсумковий контроль.

Перевірка й оцінювання знань студентів проводиться у таких формах:

- 1) оцінювання знань студента під час практичних занять;
- 2) оцінювання самостійної роботи;
- 3) проведення проміжного тестування, контролю;
- 4) проведення підсумкового контролю.

Система оцінювання знань, вмінь та навичок студентів передбачає виставлення оцінок за усіма формами проведення занять.

Порядок поточного оцінювання знань студентів

Поточне оцінювання здійснюється під час проведення практичних занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Об'єктами поточного контролю є:

а) систематичність, активність та результативність роботи протягом практичних занять, відвідування занять;

б) виконання завдань для самостійного опрацювання;

в) рівень виконання модульного завдання.

Оцінювання проводиться за 12-бальною шкалою за такими критеріями:

- 1) якість виконання підготовки до практичного заняття;
- 2) ступінь самостійності виконання завдання;
- 3) обґрунтованість обраного в практичному завданні методу вирішення завдання;
- 4) повнота і глибина економічного аналізу отриманих результатів;
- 5) вміння працювати з фаховою літературою, обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки.

Оцінка від 12 балів ставиться за умови відповідності виконаної контрольної роботи або усної відповіді студента усім п'ятьом зазначеним критеріям. Відсутність тієї чи іншої складової знижує оцінку на відповідну кількість балів.

Поточний тестовий контроль проводиться після закінчення вивчення кожної теми дисципліни. При проведенні поточного тестування визначається рівень знань студентів із теоретичних питань навчальної дисципліни.

Проведення підсумкового модульного контролю

Поточно-модульний контроль здійснюється та оцінюється за двома складовими: практичний модульний контроль та лекційний модульний контроль.

Оцінка за практичну складову модульного контролю виставляється за результатами оцінювання практичних знань студента під час проведення практичних занять (60 %), виконання самостійної роботи (20 %) та проведення проміжного тестування, контролю (20 %).

Лекційний модульний контроль здійснюється в письмовій формі (контрольна робота), зміст якого містить питання всіх тем дисципліни і проводиться після того, як розглянуто весь теоретичний матеріал та практичні заняття.

Загальна оцінка з урахуванням вагомості форми контролю складається з наступних складових:

- 1) оцінювання практичних знань студента 60 %;
- 2) оцінювання теоретичних знань студента 40 %.

У рамках самостійної роботи індивідуальне завдання оцінюється за наступними критеріями:

- а) самостійності виконання;
- б) логічності та деталізації плану завдання;

- в) правильності розрахунків;
- г) наявності конкретних пропозицій щодо практичного використання отриманих результатів;
- д) якості оформлення.

Зразок завдання модульної контрольної роботи

Тестова частина

1. Структура – це...
2. За кількістю ознак структури бувають:
 - а) проста;
 - б) моментна;
 - в) багатомірна.
3. Двовимірна пересічна структура дозволяє розрахувати:
 - а) два види часток;
 - б) три види часток;
 - в) п'ять видів часток.
4. У загальному вигляді в структурі число видів часток при n взаємопересічних ознаках складає:
 - а) $n - 1$;
 - б) $n + 1$;
 - в) інше.
5. Яка-небудь умовна або фактична структура, прийнята в якості еталонної для розрахунку та порівняння еталонних показників, називається:
 - а) стандартизованою;
 - б) перспективною;
 - в) деревоподібною.
6. Коефіцієнт автономії в балансі складають:
 - а) основні засоби;
 - б) грошові кошти;
 - в) А) та Б);
 - г) інше.

7. Для фінансово стійкого підприємства еталонний коефіцієнт автономії:
- а) дорівнює 1;
 - б) $\geq 50\%$;
 - в) $< 50\%$;
 - г) інше.
8. Формула коефіцієнта маневреності власних оборотних коштів виглядає наступним чином:
- а) ...;
 - б) $OA / (BK - VA)$;
 - в) OA / BOA .
9. Формула коефіцієнта автономії виглядає наступним чином:
- а) ...;
 - б) OA / BK ;
 - в) OA / BOA .
10. Коефіцієнт маневреності власних оборотних коштів змінюється в межах від:
- а) 0 до 100 %;
 - б) -1 до 1;
 - в) 0 до 1.
11. Формула коефіцієнта покриття виглядає наступним чином:
- а) OA / BK ;
 - б) ...;
 - в) $OA / ПК$.
12. Якщо значення коефіцієнта покриття перевищує 1, то підприємство можна назвати:
- а) нестійким;
 - б) стійким;
 - в) а) та б);
 - г) немає правильної відповіді.
13. Коефіцієнт абсолютної ліквідності показує:
- а) яку частину короткострокових фінансових зобов'язань підприємство може погасити негайно;
 - б) яку частину довгострокових фінансових зобов'язань підприємство може погасити негайно;
 - в) яку частину дебіторської заборгованості підприємство може погасити негайно;

14. Еталонний коефіцієнт абсолютної ліквідності змінюється в межах:
- а) від 0 до 1;
 - б) від 1 до 2;
 - в)
15. Формула коефіцієнта абсолютної ліквідності має вигляд:
- а) $(ГК + ПФІ) / ПЗ$;
 - б) $(ОА + ПФІ) / Б$;
 - в)
16. Критичне значення коефіцієнта концентрації власного капіталу дорівнює
17. Формула коефіцієнта концентрації власного капіталу має вигляд
18. Основні статті активу балансу:
- а) оборотні активи;
 - б) необоротні активи;
 - в) витрати майбутніх періодів;
 - г) а), б), в) та інші;
 - д) немає правильної відповіді.
19. Основні статті пасиву балансу:
- а) власний капітал;
 - б) поточні зобов'язання;
 - в) довгострокові зобов'язання;
 - г) а), б), в) та інші;
 - д) немає правильної відповіді.
20. Балансове рівняння має вигляд
21. Показник концентрації враховує величини:
- а) чисельність сукупності;
 - б) інші ...;
 - в) ступінь нерівномірності розподілу ознаки між одиницями сукупності.
22. До активу балансу не відноситься:
- А) необоротні активи;
 - Б) позиковий капітал;
 - В) А) та Б)
23. До пасиву балансу не відноситься:
- а) необоротні активи;
 - б) позиковий капітал;
 - в) а) та б).

24. Ієрархічна структура характеризується показниками:
- а) ступінь складності структури;
 - б) середній порядок структури;
 - в) загальне число кінцевих гілок структури;
 - г) середня кількість гілок, що припадають на один рівень.
25. Якщо валюта балансу дорівнює 100 тис. грн, власний капітал дорівнює 10 тис. грн. Чому дорівнює коефіцієнт фінансової автономії?
- а) 0,2;
 - б) 1;
 - в) 0,5;
 - г) немає правильної відповіді, коефіцієнт фінансової автономії дорівнює
26. Якщо сума оборотних активів дорівнює 100тис. грн., позиковий капітал дорівнює 100тис.грн. Чому дорівнює коефіцієнт покриття?
- а) 0,2;
 - б) 1;
 - в) 0,5;
 - г) немає правильної відповіді, коефіцієнт покриття дорівнює
27. Формула коефіцієнта абсолютної ліквідності має вигляд:
- а) $(ГК + ПФІ) / ПЗ$;
 - б) $(ОА + ПФІ) / Б$;
 - в)
28. Формула коефіцієнта покриття виглядає наступним чином:
- а) $ОА / ВК$;
 - б) ...;
 - в) $ОА / ПК$.

Практична частина

Завдання № 1

На підставі даних, наведених в табл. 1, необхідно визначити одномірну структуру для показників за період. За результатами сформулювати висновки.

**Фінансові результати від звичайної діяльності малих підприємств
за регіонами**

Регіон	Прибуток (збитки), млн грн	
	2 009 р.	2 008 р.
АРК	-763,8	-956,5
Вінницька	-499,3	-312,0
Волинська	-385,4	-311,2
Дніпропетровська	-1 629,1	-5 869,0
Донецька	-239,6	1052,6
Житомирська	-313,6	-230,3
Закарпатська	-265,8	-248,2
Запорізька	-151,9	-453,2
Івано-франківська	-264,9	-74,5
Київська	-1 381,1	-2 468,6
Кіровоградська	-58,3	-81,8
Луганська	26,0	-63,0

Завдання № 2

Провести статистичний аналіз багатомірної структури з пересічними ознаками, зробити відповідні висновки. Початкові дані представлені в табл. 2.

**Кількість адміністративно-територіальних одиниць Донецького
та Закарпатського економічних районів за областями на 1 січня 2011 р.**

	Кількість адміністративно-територіальних одиниць		
	Міста	Селища міського типу	Сільські населені пункти
Луганська	37	109	782
Донецька	52	131	1 118
Івано-Франківська	15	24	765
Львівська	44	34	1 850
Чернівецька	11	568	1 414
Закарпатська	11	19	579

Завдання № 3

Використовуючи дані табл. 3 провести статистичний експрес-аналіз балансової структури. Сформулювати висновки та обґрунтувати рекомендації.

Таблиця 3

Баланс підприємства станом на 01.01.11 р.

Статті балансу	Значення	Статті балансу	Значення
Актив		Пасив	
Необоротні активи	2 837	Власний капітал	7 178
Залишкова вартість власних основних засобів	2 771	Довгострокові зобов'язання	4
Оборотні активи	6 011	Поточні зобов'язання	1 591
Поточні фінансові інвестиції	0		
Грошові кошти			
в національній валюті	1 516		
в іноземній валюті	117		
Баланс	8 848	Баланс	8 848

Відповіді студентів за модульну контрольну роботу оцінюються за 12-бальною системою і формуються за наступними правилами.

Формат тестових завдань поділяється на:

завдання закритої форми із запропонованими відповідями, із яких вибирають одну правильну;

завдання відкритої форми з вільно конструйованими відповідями.

Тестові завдання розрізняються за принципом побудови відповіді.

I. Альтернативні тестові завдання передбачають наявність двох варіантів відповіді типу "так — ні"; "правильно — неправильно" тощо. Їх використовують для перевірки правильності вибору або прийняття рішення в згорнутій формі.

II. Тестові завдання на відновлення відповідності частин становлять модифікацію тестових завдань із множинним вибором і подаються у вигляді двох або більше колонок слів, фраз, графічних зображень, цифрових або літерних позначень тощо.

III. Тестові завдання на порівняння й протиставлення (на аналіз взаємозв'язку) рекомендуються для перевірки вмінь виявляти розпізнавальні ознаки різних явищ, ситуацій тощо.

IV. Тестові завдання з множинними відповідями "правильно — неправильно" передбачають, що відповіді або рішення можуть бути тільки правильними або неправильними. За ними тестується глибина знань, розуміння різних аспектів явищ, процесів тощо.

V. Тестові завдання на визначення причинної залежності використовуються при необхідності перевірки розуміння певної причинної залежності між двома явищами. Спочатку необхідно визначити, правильне чи неправильне кожне з двох тверджень окремо, а лише потім, якщо обидва неправильні, визначити, правильна чи неправильна причинна залежність між ними.

VI. Тестові завдання на відтворення правильної послідовності, які потребують переструктурування даних або елементів будь-якої комбінації, використовуються в разі тестування вмінь та знань правильної послідовності дій (нормативної діяльності), алгоритмів діяльності, технологічних прийомів тощо, а також знань загальноприйнятих формулювань визначень, правил, законів, фрагментів нормативних документів та ін.

VII. Тестові завдання відкритого типу передбачають вільні відповіді тестованих, є завданнями без запропонованих варіантів відповідей і використовуються для виявлення знань термінів, визначень, понять та ін.

За відповіді на тестову частину може бути виставлено від 0 до 12 балів:

12 балів виставляється у випадку, якщо студент правильно дав відповіді на 94 % – 100 % тестів.

11 балів – якщо студент правильно дав відповіді на 85 % – 93 % тестів.

10 балів – якщо студент правильно дав відповіді на 76 % – 84 % тестів.

9 балів – якщо студент правильно дав відповіді на 67 % – 75 % тестів.

8 балів – якщо студент правильно дав відповіді на 58 % – 66 % тестів.

7 балів – якщо студент правильно дав відповіді на 49 % – 57 % тестів.

6 балів – якщо студент правильно дав відповіді на 40 % – 48 % тестів.

5 балів – якщо студент правильно дав відповіді на 30 % – 39 % тестів.

4 бали – якщо студент правильно дав відповіді на 20 % – 29 % тестів

3 бали – якщо студент правильно дав відповіді менше, ніж на 20 % тестів.

2 бали – якщо студент правильно дав відповіді менше, ніж на 15 % тестів.

1 бал – якщо студент правильно дав відповіді менше, ніж на 10 % тестів.

0 балів – якщо студент правильно дав відповіді менше, ніж на 5 % тестів.

За відповідь на практичну частину може бути виставлено від 0 до 12 балів за кожне з трьох завдань:

4 бали виставляється у випадку, якщо студент правильно вирішив практичну задачу, навів повний опис логіки рішення та економічні висновки за отриманими результатами. Оформлення відповіді – акуратне, логічне та послідовне.

3 бали – якщо студент правильно вирішив практичну задачу, навів повний опис логіки рішення та економічні висновки за отриманими результатами, але допустив несуттєві помилки.

2 бали – якщо студент правильно вирішив практичну задачу, але не навів повного опису логіки рішення та економічні висновки за отриманими результатами, чи допустив суттєвих помилок при розв'язанні.

1 бал – якщо студент не правильно вирішив практичну задачу, але навів всі потрібні формули та описав логіку розрахунків.

0 балів – якщо відсутня правильна відповідь на запитання.

Отримана кількість балів з відповідей на кожну частину практичного завдання сумується. У результаті такого підрахунку студентом може бути отримано від 0 до 12 балів.

Оцінки за теоретичну та практичну частини модульної контрольної роботи сумуються та виводиться середня оцінка.

До іспиту допускаються студенти, які мають позитивні оцінки за поточно-модульний контроль.

Діагностичне завдання 1. На підставі статистичних даних, представлених в табл. 1 провести аналіз структури імміграції населення. Зробити висновки.

Таблиця 1

Вхідні дані

	Із них – за метою поїздки, осіб						
	служба, ділова	туризм	приватна	навчання	працевлаштування	імміграція	культурний та спортивний обмін, релігійна, інша
Україна	741 878	1 350 245	18 348 128	103 501	31 812	8 628	214 150
Афганістан	131	111	326	63	230	3	79
Албанія	208	75	137	60	18	31	38
Алжир	123	56	141	189	65	8	93
Ангола	13	15	13	82	8	–	20
Азербайджан	4391	5990	50259	1092	999	127	4138

Діагностичне завдання 2. За даними табл. 1 оцінити міри суттєвості територіальних відмінностей представлених структур імміграції населення. Навести відповідну економічну інтерпретацію результатів.

Діагностичне завдання 3. Визначити відмінності в структурі економічно неактивного населення та нерівномірність розподілу економічно неактивного населення за категоріями (табл. 2). Обґрунтувати отримані результати.

Таблиця 2

Вхідні дані

категорії населення	2004	2010
1	2	3
економічно неактивне населення	100	100
в тому числі:		
пенсіонери за віком, по інвалідності та на пільгових умовах	49,1	48,8

Закінчення табл. 2

1	2	3
учні, студенти	26,7	25,7
зайняті в домогосподарстві, перебувають на утриманні	12,5	19,5
не працювали за станом здоров'я, через хворобу	2	1,8
зневірені	2,9	1,3
не знають, де і як шукати роботу	0,9	0,3
вважають, що немає підходящої роботи	0,7	0,6
мають сезонну роботу, сподіваються повернутися на попередню роботу	1,2	0,7
інші	4	1,3

Ситуаційне завдання 1. Використовуючи дані табл. 3 провести статистичний експрес-аналіз балансової структури. Сформулювати висновки та надати рекомендації.

Таблиця 3

Вхідні дані

Статті балансу	Значення, тис. грн	Статті балансу	Значення, тис. грн
Актив		Пасив	
Необоротні активи	38 165,8	Власний капітал	42 771,8
залишкова вартість власних основних засобів	35 698,5	Довгострокові зобов'язання	0
Оборотні активи	11 444,4	Поточні зобов'язання	6 838,4
Поточні фінансові інвестиції	0		
Грошові кошти			
в національній валюті	218,7		
в іноземній валюті	0		
Баланс	49 610,2	Баланс	49 610,2

Ситуаційне завдання 2. Здійснити порівняльний аналіз структур чисельності населення за видами наявного та постійного населення за регіонами. Структура населення представлена в табл.4. Надати економічну інтерпретацію отриманих результатів.

Вхідні дані

	наявне		постійне	
	Міське, %	Сільське, %	Міське, %	Сільське, %
Україна	68,7	31,3	68,4	31,6
Автономна Республіка Крим	62,8	37,2	62,4	37,6
Вінницька	49,6	50,4	49,3	50,7
Волинська	51,8	48,2	51,3	48,7
Дніпропетровська	83,5	16,5	83,4	16,6
Донецька	90,5	9,5	90,4	9,6

Загальна оцінка за екзаменаційний білет складається з середньої кількості балів отриманих по кожному завданню.

Критерії оцінки кожного із завдань:

1 бал – відсутність рішення завдання;

2 бали – завдання не вирішено, наведено деякі елементи розрахунків, що можуть бути використані у розв'язанні ситуації;

3 бали – вирішення завдання тільки розпочато, відсутність висновків;

4 бали – завдання вирішено неправильно, але деякі проміжні розрахунки відповідають ситуації, що розглядається;

5 балів – завдання вирішено з грубими помилками, що впливають на кінцевий результат;

6 балів – завдання виконано правильно наполовину, наведена доцільність використання того чи іншого статистичного інструментарію в аналізі запропонованої ситуації, висновки носять поверховий характер;

7 балів – завдання виконано правильно, якісно оформлено, наведена доцільність використання того чи іншого статистичного інструментарію, але за результатами розрахунків зроблені неповні аналітичні висновки і мають місце три неточності у розрахунках;

8 балів – завдання виконано в повному обсязі, якісно оформлено, наведена доцільність використання того чи іншого статистичного інструментарію в аналізі запропонованої ситуації, але за результатами розрахунків зроблені неповні аналітичні висновки і мають місце дві неточності у розрахунках;

9 балів – завдання виконано в повному обсязі, якісно оформлено, наведена доцільність використання того чи іншого статистичного інструментарію в аналізі запропонованої ситуації, але за результатами розрахунків зроблені неповні аналітичні висновки і має місце одна неточність у розрахунках;

10 балів – завдання виконано в повному обсязі, якісно оформлено, наведена доцільність використання того чи іншого статистичного інструментарію в аналізі запропонованої ситуації, але за результатами розрахунків зроблені не повні аналітичні висновки;

11 балів – завдання вирішено методично правильно, доведено засвоєння програмного матеріалу та рекомендованої літератури; використано весь необхідний статистичний інструментарій, наведено пояснення до розрахунків, зроблено аргументовані висновки та доведено вміння використовувати їх для виконання конкретних практичних завдань, розв'язання ситуацій, обґрунтовано вибір методу дослідження.

12 балів – ставиться за глибоке засвоєння програмного матеріалу та рекомендованої літератури; чітке володіння понятійним апаратом, методами, методиками та інструментами статистичного аналізу, проведено порівняльний аналіз того чи іншого статистичного інструментарію для дослідження запропонованої ситуації, доведено вміння використовувати отриману інформацію для виконання конкретних практичних завдань та розв'язання ситуацій, якісно оформлено, за результатами розрахунків зроблені аргументовані аналітичні висновки та узагальнення.

Загальна оцінка з дисципліни з урахуванням вагомості форми контролю складається з наступних складових:

- 1) оцінка за поточно – модульний контроль студента – 40 %;
- 2) екзаменаційна оцінка – 60 %.

Підсумкова оцінка з дисципліни згідно з Методикою переведення показників успішності знань студентів університету в систему оцінювання за шкалою ECTS конвертується в підсумкову оцінку за шкалою ECTS (табл. 9).

**Переведення показників успішності знань студентів
у систему оцінювання за шкалою ECTS**

Відсоток студентів, які зазвичай успішно досягають відповідної оцінки	Оцінка за шкалою ECTS		Оцінка за шкалою, що використовується в ХНЕУ	Оцінка за національною шкалою
10	відмінне виконання	A	12 – 11	відмінно
25	вище середнього рівня	B	10	
30	взагалі робота правильна, але з певною кількістю помилок	C	9 – 7	добре
25	непогано, але зі значною кількістю недоліків	D	6	задовільно
10	виконання задовольняє мінімальні критерії	E	5 – 4	незадовільно
–	потрібне повторне перескладання	FX	3	
–	повторне вивчення дисципліни	F	2 – 1	

11. Рекомендована література

11.1. Основна

1. Агапова Г. Н. Методы статистического изучения структуры сложных систем и ее изменения / Г. Н. Агапова. – М. : Финансы и статистика, 1996. – 198 с.

2. Елисеєва І. І. Общая теория статистики : учебник / И. И. Елисеевой, М. М. Юзбашев ; под ред. И. И. Елисеевой. – М. : Финансы и статистика, 2001. – 480 с.

3. Курс социально-экономической статистики : учебник для вузов / под ред. проф. М. Г. Назарова. – М. : Финстатинформ, 2002. – 976 с.

4. Сивелькин В. А. Статистический анализ структуры социально-экономических процессов и явлений : учебн. пособ. / В. А. Сивелькин, В. Е. Кузнецова. – Оренбург : ГОУ ВПО ОГУ, 2002. – 99 с.

5. Социальная статистика: учебник / под ред чл.-кор. РАН И. И. Елисеевой. – 3-е изд., перераб. и доп. – М. : Финансы и статистика, 2003. – 480 с.

6. Социально-экономическая статистика: практикум : учебн. пособ. / под ред. В. Н. Салина, Е. П. Шпаковской. – М. : Финансы и статистика, 2004. – 192 с.

11.2. Додаткова

7. Государственное регулирование рыночной экономики / под ред. Н. А. Кушлина, А. А. Владимирова и др. – М. : ОАО "НПО Экономика", 2000. – 735 с.
8. Методы анализа социально-экономического развития регионов / Б. Т. Рябушкин, Н. И. Манькина, О. Ф. Копылова, и др. – М. : МИПК учета и статистики, 1999. – 134 с.
9. Назаров М. Г. Практикум по общей теории статистики : учебн.-метод. пособ. / М. Г. Назаров. – М. : Кнорус, 2010. – 178 с.
10. Практикум по статистике : учеб. пособ. / А. П. Зинченко и др. – М. : Колос, 2001. – 392 с.
11. Практикум по теории статистики : учеб. пособ. / под ред. Р. А. Шмойловой. – М. : Финансы и статистика, 2008. – 416 с.
12. Просветов Г. И. Статистика: задачи и решения: учебн.-практ. пособ. / Г. И. Просветов. – М. : Альфа-Пресс, 2008. – 496 с.
13. Региональная статистика / под ред. В. М. Рябцева, Г. И. Чудилина. – М. : МНД, 2001. – 380 с.
14. Тарновская Л. И. Статистика : учебн. пособ. для студ. высш. учеб. заведений / Л. И. Тарновская. – М. : Academia, 2008. – 320 с.
15. Теория статистики : учебник / Р. А. Шмойлова, В. Г. Минашкин, Н. А. Садовникова и др. ; под. ред. Р. А. Шмойловой. – 5-е изд. – М. : Финансы и статистика, 2007. – 656 с.

11.3. Ресурси мережі Інтернет

16. Офіційний сайт Всесвітньої Торгової організації [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.wto.org>.
17. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://me.kmu.gov.ua>.
18. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nbuv.gov.ua>.
19. Офіційний сайт Світового банку [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.worldbank.org>.
20. Загальнодоступна інформаційна база даних ДКЦПФР про ринок цінних паперів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.smi-da.gov.ua>.
21. Офіційний сайт Державного Комітету Статистики [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.
22. Статистичний збірник "Регіони України", 2010 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua.
23. Статистичний щорічник України, 2010р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua.

Зміст

	Стор.
Вступ	3
1. Кваліфікаційні вимоги до студентів	5
2. Тематичний план навчальної дисципліни	7
3. Зміст навчальної дисципліни за модулями та темами	8
4. Плани лекцій	10
5. Плани практичних занять	11
6. Самостійна робота студентів	13
7. Контрольні запитання для самодіагностики	16
8. Індивідуально-консультативна робота	17
9. Методики активізації процесу навчання	18
10. Система поточного та підсумкового контролю знань студентів	19
11. Рекомендована література	33

